

Asia: VN/13333/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

Ei lausuttavaa.

Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

Ei lausuttavaa.

Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?

Ei lausuttavaa.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?

Kehitysvammaliitto ei kannata aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista ja pitää huolestuttavana, että lapsen oikeuksien toteutumista edistävien peruspalveluiden kustannuksia siirretään julkisesta taloudesta perheille.

Kuntien valtionrahoituksen leikkaamisen kompensoimiseksi esitetty 23 % korotus aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin on kohtuuton monille vammaislapsiperheille, jotka kohtaavat keskimääräistä enemmän taloudellisia vaikeuksia. Vaikka vammaisen tai pitkäaikaissairaan lapsen hoito, tuki ja kuntoutus on pääosin maksutonta, kuormittavat omavastuut, palvelujärjestelmän puutteet ja työllistymisvaikeudet vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lapsiperheiden taloutta.

Kehitysvammaliitto pitää kokonaisvaikutusten arviointia riittämättömänä suhteessa sosiaaliturvaleikkauksiin ja mm. lääkkeiden omavastuiden korotuksiin, jotka vaikuttavat vammaislapsiperheiden taloudelliseen tilanteeseen. Lainsäädäntö velvoittaa tietyissä tilanteissa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen perimättä jättämiseen tai alentamiseen. Perheitä tulee tiedottaa mahdollisuudesta tähän riittävästi ja selkeästi. Hakemisen tulee olla helppoa ja selkää.

Lisäksi esityksessä todetaan, että korotukset olisivat mahdollisesti korvattavissa myös toimeentulotuella. Maksujen toteutumista ja niitä koskevia muutoksia tulisi seurata.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

Kehitysvammaliitto ei kannata indeksikorotusten käyttöönottamista.

Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)

Kehitysvammaliitto esittää, että esitykseen tulisi lisätä vammaisvaikutusten arviointia vammaisten lasten osallisuuden sekä vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoidon järjestämisvastuun näkökulmista.

- Vammaisella lapsella on YK:n vammaissopimuksen mukaisesti oikeus yleisiin palveluihin sekä lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti oikeus lepoon, vapaa-aikaan, leikkiin ja virkistystoimintaan iän mukaisesti sekä oikeus olla mukana yhteisössä ja osallistua yksilöllisesti yhdessä muiden lasten kanssa.
- Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivähoito on ensisijainen palvelu myös vammaiselle lapselle kunnan sitä järjestäessä ja palvelun vastatessa lapsen tarpeisiin. Palveluna kuntien järjestämä aamu- ja iltapäivähoito tukee myös inklusiota. Kuntien rahoitusta koskevien leikkausten riskinä, että vammaisten lasten mahdollisuudet käyttää peruspalveluita ja osallistua yhdessä muiden lasten kanssa heikkenevät.
- Tällä hetkellä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen kehitysvammaisille lapsille on toteutunut kunnissa hyvin vaihtelevasti. Paikoin kunnat ovat mm. katsoneet, että kustannukset kuuluvat hyvinvointialueille ja odottavat lähtökohtaisesti palvelun järjestämistä hyvinvointialueelta. Kuntien ja hyvinvointivointialueiden välisen työnjaon tulkinnan epäselvyydet ovat lisänneet epätasa-arvoa suhteessa siihen, missä päin Suomea vammaisen lapsi asuu. Kehitysvammaliitto näkee tärkeänä, että kuntia ohjeistetaan selkeästi lain soveltamisessa.

Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon osalta tulisi huomioida, että lasten hoivavastuu on usein naisilla, ja muutos heikentää heidän työmarkkina-asemaansa. Vammaisten lasten osalta tämä vastuu jatkuu perheissä muita lapsia pidempään. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee myös perheiden jaksamista kuormittavissa elämäntilanteissa.

Lisäksi tulisi arvioida maksujen korottamisen suhdetta Harrastamisen Suomen malliin, jossa tavoitteena on tukea lasten hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta koulupäivän yhteyteen sijoitettavalla maksuttomalla harrastus- ja kerhotoiminnalla.

Rieppo Susanna
Kehitysvammaliitto